

On the Task of the Newspaper and the Journalist's Mission (or about What and How the Journalist from the Past was Supposed to Write so as to Attract Readers)

Fănel Teodorașcu¹

Abstract: The Romanian journalism has never lacked harsh criticism, and those who, in time, proclaimed themselves disgusted or saddened by it led to the impression that they are more numerous than those who talked about the benefits provided by the existence of the press. In this study we aim at discussing about the task of the newspaper and the journalist's mission, as they were understood in some periods from the past. In order to achieve our goal, we read many articles which were published in the Romanian press from the end of the 19th century and the beginning of the 20th century. A significant part of our research dealt with the books "*De relationibus novellis / On News Reporting*" (by Tobias Peucer) and "*Ziaristica*" ["Journalism"] (by Emil Samoilă).

Keywords: journalism; newspaper; literature; the history of press; journalist

Despre misiunea ziarului și a ziaristului (sau despre ce și cum trebuia să scrie ziaristul din trecut dacă dorea să aibă cititori)

1. Ziaristica deocheată

Ziaristica reprezintă, se arăta într-un articol publicat, în 1908, în *Neamul românesc*, unul dintre cele mai însemnate mijloace ce sunt folosite pentru răspândirea culturii în masele populare. Tot ce se întâmplă în lume, tot ce descoperă știința, tot ce se discută în parlamente, în congrese etc. se face cunoscut publicului prin intermediul ziarelor. Ziarele erau, așadar, cele care formau atunci *opinia publică*².

¹ Associate Professor, PhD, Faculty of Communication and International Relations, "Danubius" University of Galati, Romania, Address: 3 Galati Boulevard, 800654 Galati, Romania, Tel.: +40.372.361.102, fax: +40.372.361.290, Corresponding author: teodorascu.fanel@univ-danubius.ro.

² S., „Ziaristica în România”, în *Neamul românesc*, anul III, nr. 44, 11 aprilie 1908, p. 690.

De-a lungul timpului, ziaristica de la noi a fost, așa cum, trebuie spus, s-a întâmplat și la alții, atât lăudată, cât și blamată. E drept că vocile care au vorbit despre metehnele ziaristicii au părut mereu mai numeroase decât cele care au încercat să sublinieze importanța muncii de ziarist. La fel de adevărat e și faptul că, uneori, chiar unii dintre ziaristii români au vorbit în textele lor despre existența așa-zisilor *apași ai presei* în redacțiile gazetelor de la noi¹. Despre Pamfil Șeicaru s-a spus, de pildă, că, atunci când își scria articolele, își transforma *condeiul de ziarist* într-un *cuțit de apaș* (Teodorașcu, 2014, p. 9). Ion Minulescu scria, în 1914, despre cazul unui confrate gazetar, care publica *invenții de prost gust* cu titlul de *denunțuri grave* (Minulescu, 1969, p. 145).

Autorul unui articol din *Ecoul Moldovei* spunea, în 1904, că toți cei pe care îi cunoștea vorbeau cu *scârbă și amărăciune* despre *ziaristica română*. Ceva era *putred în presa românească*, iar acel ceva făcea ca presa de la noi să *plutească într-o atmosferă vicioasă* și, astfel, să nu fie *un factor folositor și regenator pentru viața publică*, ci *un pericol copleșitor pentru dezvoltarea morală și culturală a țării*. Partea mizerabilă a presei românești de atunci, adică *putregaiul*, consta în *cultul* pe care aceasta și-l făcuse pentru *minciună, insultă, calomnie, șantaj, precupeție* etc. Unele ziare, din dorința de *a stoarce gologanul din orice mână, fie ea și criminală, nu se abțineau, în niciun fel, de la a specula cele mai înjositoare și mai uricioase sentimente*. *Violența de limbaj* era însă, aflăm de la același ziarist, cea care caracteriza cel mai bine acele ziare².

Un alt gazetar spunea, în 1893, că *dragostea de presă* pe care o aveau cititorii altădată se datora faptului că *scriitorii (ziariștii) erau oameni insuflați de spiritul binelui comun*. În schimb, *dragostea pentru presa epocii sale provenea de la satisfacția pe care ea o producea copiilor răi și oamenilor destrăbălați*: „Când ne gândim la diferența dintre motivele presei vechi și cele din timpul nostru, ni se strânge inima de durere. Presa și-a câștigat încrederea societății, prin oamenii de merit, moralizatori și iubitori de lumină, și teamă ne e că și-o va pierde, prin acei care, neînvățând o meserie anumită, își pun talentele lor – dacă le au – în serviciul stomacului și al diferitelor pasiuni”³. *Articolele pe teme senzaționale*, care erau

¹ Despre *apașii presei* românești pomenește și Ion Minulescu, într-un articol publicat, în 1914, în *Românul*. [Ion Minulescu, *Bucureștii tinereții mele... Reportaje și impresii*, antologie de Mioara Minulescu, prefată și note de Emil Manu, Editura Tineretului, 1969, p. 149.]

² *** „Putregaiul din presa română sau precupeții intelectuali”, în *Ecoul Moldovei*, anul XIII, nr. 28, 22 ianuarie 1904, p. 1.

³ Amintas, „Școala și presa”, în *Era nouă*, anul IV, nr. 179, 7 martie 1893, p. 3.

publicate de unele ziare de la finele secolului al XIX-lea, puteau avea însă efecte devastatoare asupra copiilor:

„Când un scriitor de la *Adevărul* sau de la *Universul*, ori *Literatorul*, este mai fericit inspirat și publică un articol pe o temă senzațională, să fie sigur un profesor că în acea zi poate găsi numărul în clasă; nevoie de a se duce să-l ia de la chioșc nu mai este. În *Universul*, de pildă, se găsesc descrieri de crime ce pun în uimire închipuirea cea mai puternică, dar dacă acele crime nu s-au făcut de nimeni, ci sunt numai ticluri de ale unui scriitor, nu urmează că ele nu se vor face. Da, se vor face, și încă de către copii”¹.

Vinovați pentru această situație erau însă, arăta aceleași gazetari, și părinții, care citeau zilnic *ziare deocheate*. Despre rostul ziarelor și al ziaristilor s-a vorbit însă și cu mult timp înaintea anilor indicați mai sus. În 1690, de pildă, Tobias Peucer susținea, în Germania, la Leipzig, prima teză de doctorat dedicată jurnalismului, care purta titlul *De relationibus novellis (Despre relatările jurnalistice)*².

2. Tobias Peucer despre relatările jurnalistice

În teza sa de doctorat³, Peucer își propunea să comenteze unele chestiuni referitoare la *relatările jurnalistice*, a căror cantitate era mare, și în acele timpuri, peste tot în lume. *Relatările jurnalistice*, care fac parte din categoria *istoriei confuze* (Peucer, 2008, pp. 85; 95), conțin, spunea Peucer, *informația (știrea) despre diferite evenimente care au avut loc de curând în lume în diverse locuri* (Peucer, pp. 85). Peucer mai spunea și că „relatările jurnalistice, respectând succesiunea exactă a evenimentelor unite și cauzele acestora și limitându-se numai la expunerea lor neînfrumusețată, fie amintesc doar evenimentele importante, fie amestecă aspecte cu caracter diferit, după cum ele au loc în fiecare zi în viață sau se prezintă din auzite, pentru ca cititorul curios să fie atras și reținut printr-o varietate plăcută” (Peucer, pp. 85-86).

¹ Amintas, „Școala și presa”, în *Era nouă*, anul IV, nr. 179, 7 martie 1893, p. 3.

² Pentru informații referitoare la felul în care a fost descoperită lucrarea lui Tobias Peucer, a se vedea Cristinel Munteanu, *Prologul editorului la Tobias Peucer, De relationibus novellis – Despre relatările jurnalistice*, Pitești, Editura „Independența Economică”, 2008, pp. 8-9.

³ Trimiteri la teza de doctorat despre jurnalism a lui Tobias Peucer sunt făcute și în alte lucrări ce ne aparțin. A se vedea în acest sens Fănel Teodorașcu, *Gazetărie și literatură. Studii*, Iași, Editura „Institutul European”, 2021 și Fănel Teodorașcu, *Prin lentila deformatoare a presei. Studii despre „literatura efemeră”*, Iași, Editura „Institutul European”, 2020.

După Peucer, calitățile unui bun autor de relatări jurnalistice *fin, pe de o parte, de intelect, și, pe de alta, de voință*. De intelect depinde, în primul rând, *cunoașterea lucrurilor* pe care autorul de relatări jurnalistice vrea să le aducă la cunoștința publicului. Această cunoaștere se obține fie prin *observația personală*, fie din *relatarea altora*. În al doilea rând, *este nevoie de judecată, care e cea mai de preț podoabă a intelectului, pentru compunerea relatărilor jurnalistice, pentru ca știrile demne de încredere să poată fi deosebite de zvonurile deșarte*. Tot judecata e cea care poate face ca *suspiciunile fără sens*, dar și evenimentele și acțiunile obișnuite, să fie deosebite de activitățile publice care sunt demne de a fi amintite (Peucer, pp. 89-90).

Peucer puna „pe seama voinței autorului știrilor buna-credință și respectarea adevărului pentru ca nu cumva, obligat poate de interesele vreuncea dintre părți, să amestece în mod prostesc vreo minciună sau să scrie despre lucruri de mare importanță fără o cercetare suficientă” (Peucer, p. 91). Este o iresponsabilitate, spunea el, a urma zvonurile nesigure și a înșela cititorii într-o situație de mare importanță. Dacă un eveniment recent este anunțat, în același timp, din locuri diferite, trebuie văzut dacă acesta este confirmat prin mărturiile majorității. Când ele concordă, fac proba credibilității celor povestite, iar povestitorul poate fi scuzat dacă, uneori, a amestecat, fără vina lui, neadevăruri printre adevăruri.

Substanța știrilor constă în lucruri extraordinare. Cum aceste lucruri extraordinare sunt infinite ca număr, trebuie făcută o selecție a lor, așa încât să li se acorde întâietate celor ce sunt demne de a fi amintite și cunoscute.

Din categoria lucrurilor ce sunt demne de a fi prezentate cititorului fac parte *miracolele, poveștile de necrezut, lucrurile minunate și nemaipomenite din natură sau operele de artă sau performanțele, inundațiile sau furtunile îngrozitoare, cutremurele, fenomenele, descoperirile sau invențiile recente*. Aceeași categorie mai cuprinde: *neînțelegerile, schimbările, transformările din cadrul imperiilor, tratativele de război și de pace, cauzele războaielor, hotărârile, luptele, dezastrele, stratagemele, noile legi, sentințele judecătorești, magistraturile, demnitățile, nașterile și decesele regilor, succesiunile la tron, inaugurările și alte ceremonii publice asemănătoare care au loc pentru prima dată sau sunt schimbate sau sunt anulate, moartea personajelor ilustre, sfârșitul celor răi etc.* Tot în categoria lucrurilor ce sunt demne de a fi prezentate cititorului se află și *evenimentele bisericesti și literare*. În cadrul știrilor, precum într-o istorie confuză, toate aceste chestiuni sunt amestecate, de obicei, în cadrul povestirii, pentru ca sufletul cititorului să fie impresionat de o varietate plăcută (Peucer, pp. 94-95).

În relatările destinate publicului, autorul nu trebuie să includă *aspecte ne semnificative sau activități cotidiene ale oamenilor*. Nici *evenimentele nefericite din viața oamenilor* nu trebuie să apară în aceste relatări. *Autorul de știri* era sfătuit de Peucer să nu divulge *în mod indiscret activitățile împăraților*. Este vorba aici despre acele activități *pe care împărații nu vor să le facă cunoscute*. *E periculos*, spunea Peucer, *să scrii despre cei care au puterea de a proscrie*. În știrile lor, autorii nu trebuie să includă *lucruri care aduc daune bunelor maniere sau adevăratei religii*, pentru că *acestea par să fie reținute în timp ce sunt povestite*. Din acest motiv, Peucer lauda acele cetăți în care nimeni nu avea voie să imprime știri înainte ca acestea să fie *aprobrate de cenzură*.

Cei care compun știri sunt nevoiți să scrie *în mare grabă*. Ei scriu *nu atât pentru posteritate, cât pentru curiozitatea poporului dornic de noutăți*. Pentru a putea hrăni această curiozitate, sunt folosite, când *lucrurile importante lipsesc, subiectele simple și uneori banale*, care își fac foarte bine treaba. Din acest motiv, *chestiunile fără importanță care constituie partea cea mai mare din conținutul unor știri* le sunt scuzate celor care compun acele știri:

„Așadar, atunci când, relatând lucruri lipsite de importanță, unii se adaptează cumva apetitului atât de mare pentru noutăți care astăzi a pus stăpânire pe mințile poporului, se cuvine să urmeze exemplul lui Cassius Dio care, atunci când a ajuns să povestească lucruri mărunte, imediat și-a găsit o scuză sau alta: ca să nu pară că greșește din prostie sau neștiință” (Peucer, p. 99).

Organizarea „materialului” *depinde foarte mult*, spunea Peucer, *de natura subiectului tratat*:

„Căci sunt expuse fie mai multe subiecte de diferite feluri, fie unul singur. În cadrul expunerii subiectelor, ordinea este arbitrară, deoarece între evenimentele petrecute în locuri, timpuri și moduri diferite nu există nicio legătură. De aceea se respectă ordinea pe care o dictează întâmplarea. Dar în cazul unui singur și unic subiect trebuie respectată neapărat ordinea care este firească. De exemplu, dacă cineva ar dori să relateze asediul Mainzului, început anul trecut și urmat de cucerirea acestuia, astfel ar trebui expusă întreaga desfășurare a evenimentelor: mai întâi trebuie prezentați autorii, apoi pretextul, apoi echipamentul și instrumentele, apoi locul și modul de acțiune, în sfârșit, acțiunea însăși și rezultatele ei, vitejia bărbaților puternici de care au dat dovadă mai cu seamă în timpul asediului și al cuceririi orașului” (Peucer, p. 100).

Iată *cele șase elemente* de care, *de regulă*, trebuie să se țină seama atunci când sunt scrise relatările jurnalistice: *autorul, acțiunea, cauza, modul, locul și timpul*. Când este vorba de teme nepolitice, procedura este, oarecum, diferită, iar motivul e acela că *nu toate circumstanțele pot fi întotdeauna potrivite în același fel*. Nu mereu sunt suficient cunoscute *cauza, timpul, locul și modul de desfășurare a evenimentului*. *Pentru cazul în care este posibilă, pe baza zvonurilor, se va relata esențialul evenimentelor, fără a se ține cont de ordinea acestora* (Peucer, pp.100-101).

Stilul știrilor nu trebuie să fie, sublinia Peucer, nici retoric, nici poetic, pentru că *stilul retoric îl îndepărtează pe cititorul dornic de știri, iar stilul poetic îl răscolește*. În plus, *stilul poetic nu expune suficient de clar evenimentul*. Ca să încânte, povestitorul caută să fie înțeles imediat. El poate *ajunge la acest rezultat dacă folosește un limbaj în parte curat, în parte clar și succint* (Peucer, p. 101).

Peucer vorbea în teza sa de doctorat și despre *scopul știrilor, care ar fi, mai degrabă, comunicarea evenimentelor recente asociată cu o oarecare utilitate și atractivitate*. Cum *dorința de a cunoaște noutăți este mare, ori de câte ori se adună la răspântii și pe drumuri publice, poporul întreabă: „Ce este nou?”*. *Știrile se imprimă peste tot, în diferite limbi, pentru a satisface această curiozitate umană, iar cel care citește aceste știri poate să potolească, întrucâtva, setea de noutăți a tovarășilor de discuții* (Peucer, p. 103).

Știrile au, spunea Peucer, *o utilitate sigură, care poate contribui pozitiv atât la viața publică, cât și la cea privată a oamenilor* (Peucer, pp. 103-104) . Referitor la *atractivitatea știrilor*, Peucer credea că, *în afară de cel lipsit de sensibilitate, nimeni nu poate nega că aceasta, ca și în cazul oricărui tip de istorie, există* (Peucer, p. 105).

În epoca lui Peucer, ziarele erau difuzate săptămânal, lunar, la șase luni sau la alt interval. *Unele ziare conțineau numai subiecte literare, altele le promiteau cititorilor subiecte speciale și, mai ales, de bun-gust, iar altele tratau teme politice sau teme de diverse genuri, în funcție de ce se întâmpla în fiecare zi* (Peucer, pp. 106-107).

La mai bine de două secole de la susținerea primei teze de doctorat dedicată jurnalismului de către Tobias Peucer, în România, Emil Samoilă, unul dintre redactorii ziarului *Adevărul*, publica, din dorința de a pune la îndemâna tinerilor care doreau să îmbrățișeze cariera ziaristică câteva informații referitoare la această

profesie, volumul intitulat *Ziaristica* (1932), volum care poate fi considerat primul manual românesc de gazetărie¹.

3. Emil Samoilă despre ziaristică

Volumul *Ziaristica* li se adresa, în primul rând, tinerilor care aveau chemare pentru *spinoasa profesie de ziarist*, dar care nu aveau *nicio posibilitate de orientare, nicio lămurire asupra ziaristicii*. Cartea lui Samoilă² le putea fi folositoare și tinerilor zariști, care încă mai aveau multe de învățat din secretele ziaristicii. Volumul le mai era recomandat însă atât *corespondenților de ziare*, cât și celor care, deși *nu aspirau la ziaristică, colaborau din când în când la ziare* (Samoilă, 1932, p. 5).

Referitor la conținutul său, cartea lui Samoilă începe cu „un istoric succint al presei din toate părțile și din toate timpurile și o scurtă privire asupra presei contemporane” (Samoilă, pp. 7-28). Apoi, sunt prezentate câteva definiții și noțiuni elementare de ziaristică, o listă a publicațiilor periodice românești, lista zariștilor care activau atunci la noi și alte informații interesante. Mai spunem aici că, în paginile volumului său, Samoilă definește, analizează și exemplifică fiecare *producție ziaristică*. Toate exemplele folosite de el au fost luate din presa românească, iar alegerea lor a fost făcută în funcție de *valoarea și dimensiunea textelor* (Samoilă, pp. 5-6).

Din paginile aceleiași cărți aflăm, de pildă, că cel mai de nedorit mod de a face ziaristică era atunci cel practicat de americani, a căror presă era *complet industrializată și grupată în trusturi puternice* (Samoilă, p. 20), iar ziarele lor erau *cu totul deosebite de ziarele europene*. Ziarele americane, *care erau, în general, superficiale, se ocupau, cu predilecție, de scandaluri și, publicând știrile cele mai exagerate, căutau să atragă noi cititori și, mai cu seamă, o publicitate mai bogată*. Ziarele americane se aflau, prin urmare, *într-o permanentă goană după senzațional*. Reporterilor americani, care nu știau să-și scrie corect limba, li se cerea doar *să aibă imaginație, pentru ca, în caz de extremă necesitate, să poată inventa știri senzaționale* (Samoilă, p. 21).

Presa americană este caracterizată de rapiditatea informației, conținutul ei senzațional și copilăros, mecanizarea ei și, mai ales, de importanța extraordinară

¹ A se vedea Fănel Teodorașcu, *Gazetărie și literatură. Studii*, Iași, Editura „Institutul European”, 2021, pp. 11-41.

² A se vedea și (Petcu, 2012, pp. 125-134).

pe care o dădea publicității. Ca să înțeleagă cititorii săi până unde putea merge ingeniozitatea ziaristului american, Samoilă vorbea despre cum, la moartea Papei Leon XIII, Parisul, Londra și Berlinul au aflat de tragicul eveniment de la Roma prin intermediul telegramelor sosite din New York (Samoilă, pp. 22-23).

Deși toată lumea ar putea spune că știe ce e un ziar, puțin sunt cei care, spunea Samoilă, l-ar și putea defini. Apelând la o definiție ce-i aparține lui Otto Groth, Emil Samoilă arăta în volumul său că ziarul este *o publicație rezultată dintr-o întreprindere economică, care e reprodusă mecanic în numeroase exemplare și care apare regulat și la intervale de timp apropiate (cel mult o săptămână). Publicația care se vrea a fi ziar trebuie să aibă un caracter universal, să fie de interes general, raportându-se, în special, la actualități. Această publicație trebuie să facă comunicări, să emită idei și să le dea cititorilor învățăminte, în scopul formării și conservării unui public* (Samoilă, p. 29). Samoilă mai prezintă și alte definiții ale presei, date de autori diferiți, dar noi nu ne vom opri și asupra lor. În cartea aceluiași redactor de la *Adevărul*, pot fi găsite și câteva idei interesante în ceea ce privește *specializarea în ziaristică*:

„Dezvoltarea ziarului a impus, ca de altfel în toate ramurile de activitate omenească, o specializare, care a devenit excesivă în Statele Unite ale Americii. Ziarul modern este opera colectivă a directorului, a șefului-redactor, a secretarului de redacție, a redactorilor, a reporterilor, a corectorilor, a corespondenților, a agenților de presă, a administratorului, a lucrătorilor tipografii, a paginatorilor, a rotativiștilor etc., etc. Din colaborarea lor de fiecare clipă, apare ziarul, hrana intelectuală a maselor. La început, când gazeta nu apărea zilnic și avea un format mic, ziaristul era în același timp editor, redactor, corector, tipograf și distribuitor. Azi, situația e alta. Fiecare ziarist îndeplinește o singură funcțiune, specializându-se în ea. Astfel, directorul – care e creierul gazetei – imprimă directiva ziarului. Secretarul de redacție – care e sistemul nervos al ziarului – triază articolele, le pune în concordanță cu punctul de vedere al ziarului, le pune titluri și subtitluri, le indică locul ce urmează să-l ocupe în paginile ziarului și litera cu care urmează să fie imprimat. Articlierii scriu articole. Reporterii fac dările de seamă. Corespondenții transmit știrile. Desenatorii furnizează desenele. Caricaturiștii furnizează caricaturile oamenilor zilei. La un ziar mare, sunt mai mulți directori, mai mulți secretari de redacție, mai mulți articlieri, reporteri traducători etc., care se specializează într-o singură direcție. Astfel, unul din directori se ocupă cu partea politică, altul cu partea informativă, unul din secretari se ocupă cu trierea articolelor de idei, altul cu articolele de fapte, adică cu reportajul, unul din reporteri are în sarcina să dezbaterile parlamentare, altul știrile politice, altul pe cele

judiciare etc., etc. Specializarea în gazetărie corespunde unei nevoi reale, dar, din nefericire, ea tinde la crearea tipului de ziarist unilateral. Ziaristul conștient însă trebuie să lupte împotriva tendinței de unilateralizare, cultivându-se în toate direcțiunile. Acceptând specializarea ca pe un rău necesar, el trebuie să-și făurească o cultură generală cât mai întinsă, căci nu există o altă profesiune ca ziaristica care să ceară mai multe cunoștințe” (Samoilă, pp. 39-41).

Ziaristul are nevoie să fie, așadar, o adevărată enciclopedie¹.

Dintre *producțiile ziaristice* analizate de Emil Samoilă în volumul său, noi ne vom opri atenția, în acest studiu, doar asupra *articolului de ziar*. Așadar, *articolul de ziar este o expunere scrisă a unui subiect oarecare*. Această *producție ziaristică* putea avea între 50 și 200 de rânduri:

„În ultimă analiză, articolul de ziar este un discurs, care în loc să fie rostit în fața mulțimii adunate în piețele publice, ca în Evul Mediu, e așternut pe hârtie. În mod firesc, redactarea unui articol va urma regulile alcătuirii discursului. Înainte de a trece la analiza regulilor redactării unui articol, să spunem câteva cuvinte despre modul cum trebuie să fie așternut pe hârtie articolul. Articolul trebuie să fie scris cu condeiul pe file nu prea mari și numai pe o singură parte a hârtiei. Distanța între rânduri trebuie să fie cât mai mare, pentru eventualele îndreptări și pentru subtitlurile redacției. Scrisul trebuie să fie citeț. În articole de ziar nu sunt admise prescurtările convenționale, întrucât nu toți cititorii sunt familiarizați cu ele. În sfârșit, filele care alcătuiesc articolul trebuie să fie numerotate” (Samoilă, pp. 53-54).

În privința redactării unui *articol de ziar*, Samoilă arăta că trebuie respectate același reguli ca în cazul realizării unui *discurs*. Iată care sunt cele șapte părți ale *discursului*: [1] *introducerea* (intrarea în materie), [2] *propozițiunea* (expunerea subiectului); [3] *diviziunea* (împărțirea materiei); [4] *narațiunea* (prezentarea faptelor); [5] *confirmațiunea* (valorificarea argumentelor); [6] *refutațiunea* (răspunsul la obiecțiuni); [7] *perorațiunea* (concluzia). Cum articolul este mai scurt decât discursul, el *nu are nevoie de atâtea divizări*. Din acest motiv, arăta Samoilă, se întâmplă uneori ca *unele dintre cele șapte părți ale discursului să fie suprimate în întregime, iar altele să fie prezentate într-o ordine determinată de fantezia ziaristului și de necesitățile subiectului tratat* (Samoilă, p. 54).

---

¹ A se mai vedea și Fănel Teodorașcu, ”When any journalist used to carry a detective lens in his pocket”, în (Boldea, 2022, pp. 91-92).

În ceea ce privește *stilul gazetăresc*, Samoilă spunea că acesta trebuie să fie pur, clar, precis, natural, armonios și trebuie să aibă originalitate și vioiciune. *Puritatea constă în întrebuițarea de expresii corecte. Claritatea constă în prezentarea ideilor într-o ordine care să nu dea loc la o altă interpretare decât cea dorită de ziarist. Precizia constă în întrebuițarea celor mai potrivite cuvinte. Naturalitatea constă în folosirea cuvintelor simple, care nu sunt căutate cu lumânarea. Armonia constă în aranjarea corectă a cuvintelor și a frazelor. Originalitatea implică evitarea de către ziarist a expresiilor banale, Vioiciunea constă în impresia de mișcare care trebuie să-l încerce pe cititor atunci când citește frazele articolului* (Samoilă, p. 59).

După Samoilă, *profesia de ziarist cere, în primul rând, niște calități înnăscute și, abia în al doilea rând, o anumită tehnică profesională. Așadar, în cazul în care gazetăria poate fi învățată, cel mai bun mod de a face acest lucru este urmărind articolele fruntașilor scrisului cotidian românesc* (Samoilă, p. 63). Nu oricine poate însă să-și spună *ziarist*, ci doar *omul care-și consacră întreaga activitate ziaristică, iar misiunea ziaristului e aceea de a informa, a instrui sau a distra publicul, prin scrisul său* (Samoilă, p. 38).

4. Cuvinte de final

Presa nu poate fi cu adevărat importantă într-un stat, spunea un gazetar, în 1893, dacă e dominată de ușurință și de invidie, dacă nu e serioasă și scrupuloasă, dacă meseriașii condeiului nu sunt sinceri și credincioși misiunii lor¹. Adevărul, cinstea și lealitatea trebuie să reprezinte, spunea același gazetar, misiunea unui ziar. Un ziar care se vrea a fi serios trebuie să răspundă acestei cerințe, care e pretinsă de tot ceea ce intră în cadrul seriosului, bunului și folositorului. Presa detestabilă este constituită din ziarele șovăitoare, care-și apropiază invidia, calomnia și verosimilitatea. La începutul ei, presa de la noi, fiind condusă de oameni serioși și onești, a fost temeinică și curată, nepătată de bolile murdare ale urii. Trecerea timpului a făcut însă ca lucrurile să se schimbe, iar principala cauză a răului a fost alimentarea redacțiilor cu tineri pătimiși. Acești tineri, din lipsă de seriozitate sau din alte cauze, mai arăta gazetarul citat de noi aici, strecurau în paginile ziarelor informații și articolașe în care blamau activitatea unor persoane

¹ Generația nouă, „Presa noastră”, în *Generația nouă*, anul XIII, (seria) II, nr. 9, septembrie 1893, p. 259.

importante, fără ca mai întâi să se consulte cu *directorul* sau cu *redactorul-șef*¹. În ochii cititorului însă, nu doar ziaristul care proceda în acest fel era discreditat, ci întregul ziar în care acesta își publica textele².

References

*** (1904) „Putregaiul din presa română sau precupeții intelectuali”/ “Rottenness in the Romanian press and the intellectual sellers”, în *Ecoul Moldovei*, anul XIII, nr. 28, 22 ianuarie.

Amintas, (1893). „Școala și presa”/“School and press”, în *Era nouă*, anul IV, nr. 179, 7 martie.

Generația nouă (1893). „Presa noastră”/“Our press”, în *Generația nouă*, anul XIII, (seria) II, nr. 9, septembrie.

Minulescu, I. (1969). *Bucureștii tinereții mele... Reportaje și impresii*. Antologie de Mioara Minulescu, prefată și note de Emil Manu/ *Bucharest in my old days*. An anthology by Mioara Minulescu, preface and notes by Emil Manu. Bucharest: Editura Tineretului.

Petcu, M. (2012). *10 teme de istorie a jurnalismului / 10 topics belonging to the history of journalism*. Bucharest: Editura Ars Docendi.

Peucer, T. (2008). *De relationibus novellis – Despre relatările jurnalistice*. Ediție bilingvă, Prologul editorului, studiu introductiv și postfață de Cristinel Munteanu, Text latin stabilit, versiune românească și note de Cristian Bejan/*De relationibus novellis – On News Reporting*. Bilingual edition. Editor's prologue, introductory study and afterword by Cristinel Munteanu, Latin text established, Romanian version and notes by Cristian Bejan. Pitesti: Editura „Independența Economică”.

S. (1908). „Ziaristica în România”/“Journalism in Romania”, în *Neamul românesc*, anul III, nr. 44, 11 aprilie.

Samoilă, E. (1932). *Ziaristica/ Journalism*. Atelierele „Adevărul”.

Teodorașcu, F. (2014). *Pamfil Șeicaru*. Bucharest: Editura Ars Docendi.

Teodorașcu, F. (2020). *Prin lentila deformatoare a presei. Studii despre „literatura efemeră”* *Through the deforming lens of the press. Studies on the “ephemeral literature”*. Iasi: Editura „Institutul European”.

Teodorașcu, F. (2021). *Gazetărie și literatură. Studii/Journalism and Literature. Studies*. Iasi: Editura „Institutul European”.

¹ Generația nouă, „Presa noastră”, în *Generația nouă*, anul XIII, (seria) II, nr. 9, septembrie 1893, p. 257.

² Generația nouă, „Presa noastră”, în *Generația nouă*, anul XIII, (seria) II, nr. 9, septembrie 1893, p. 258.